

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Kfv.II.37.217/2020/7.

A tanács tagjai: Tóth Kincső a tanács elnöke
. Bögös Fruzsina előadó bíró
. Szilas Judit bíró

A felperes: Felperes neve
(cím)

A felperes képviselője: Sipos Ügyvédi Iroda
. Sipos Balázs Tihamér ügyvéd
(cím)

Az alperes: Pest Megyei Kormányhivatal
(cím)

Az alperes képviselője: Bordás Vilmos ügyvéd
(cím)

A per tárgya: kisajátítási ügy

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: a felperes

A felülvizsgálni kért jogerős határozat: Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság
5.K.28.262/2019/10. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 5.K.28.262/2019/10. számú ítéletét és az alperes 2019. április 23-án kelt PE/048/00533-10/2019. számú határozatát hatályon kívül helyezi és az alperest új eljárásra kötelezi.

A le nem rótt 30.000 (harmincezer) forint kereseti és 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperes 2018. október 13-án kelt PE/048/00676-16/2018. számú határozatával a **Sz. ...** hrsz.-ú ingatlant (a továbbiakban: perbeli ingatlan) kártalanítás megállapítása mellett a felperes javára kisajátította. A perbeli ingatlan korábbi tulajdonosa, a perben nem álló **N.Gy.** 2019. február 28. napján a kisajátítással összefüggésben felmerült járulékos költségeinek megtérítése iránt nyújtott be kérelmet, amelyben kifejtette, hogy a kisajátított ingatlanon méhészeti tevékenységet folytatott, mivel pedig a méheket télen nem lehet mozgatni, ezért a 220 kaptár elhelyezésére alkalmas,

ideiglenes tárolásra szolgáló terület bérleti díját kéri megtéríteni.

- [2] Az alperes 2019. március 1. napján PE/048/00533-5/2019. számon függő hatályú végzést hozott, majd 2019. március 5. napján kelt, PE/048/00533-6/2019. számú végzésével felhívta az ingatlan korábbi tulajdonosát, hogy csatolja a bérleti szerződés eredeti példányát, továbbá a havi bérleti díjak megfizetéséről szóló számlákat. Az alperes a végzéseket megküldte az ingatlan korábbi tulajdonosa és a felperes részére.
- [3] Az ingatlan korábbi tulajdonosa becsatolta a bérleti szerződést és a havi 100.000 forint bérleti díj megfizetéséről szóló 5 darab átvételi elismervényt, továbbá a felperes 2018. szeptember 4. napján kelt nyilatkozatát, amely szerint a méhek elhelyezése miatti bérleti díj a járulékos költségek körébe esik, abban az esetben, ha a tulajdonos a bérleti szerződést benyújtja, a felperes 90 napra vonatkozó bérleti díjat vállal.
- [4] Az alperes 2019. április 23. napján kelt PE/048/00533-10/2019. számú határozatával kötelezte a felperest 500.000 forint járulékos költség megfizetésére az ingatlan korábbi tulajdonos javára. Határozatának indokolásában rögzítette, hogy már a kisajátítási eljárásban is jelezte az ingatlan korábbi tulajdonosa, hogy a méhcsaládok költöztetése télen nem megoldható, a felperes pedig nyilatkozott, hogy az elhelyezéssel összefüggésben felmerülő bérleti díj, mint költségigény a járulékos költségek körébe esik. Határozatát a kisajátítási eljárásról szóló 2007. évi CXIII. törvény (a továbbiakban: Kstv.) 21/A. §-ára és az általános közigazgatási eljárásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 3. § (6) bekezdésére, és az Ákr. 62. §-ára alapította.

A kereseti kérelem és az alperesi védirat

- [5] A felperes keresetében az alperes határozatának megsemmisítését és az alperes új eljárásra kötelezését kérte. Állította, hogy a határozat jogszabálysértő, mert az alperes a költségterítésre vonatkozó újabb hatósági eljárásba ügyfélként nem vonta be.
- [6] Az alperes védiratában a határozatában foglaltak fenntartásával a felperes keresetének elutasítását kérte.

Az elsőfokú ítélet

- [7] Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította, és a felperest kötelezte többek között 30.000 forint kereseti illeték megfizetésére.
- [8] Ítéletének indokolásában kifejtette, hogy mit jelent az ügyfél bevonása egy adott hatósági eljárásban, illetve mennyire kell aktívnak lennie a hatóságnak ezen bevonás tekintetében. Rögzítette, hogy azt a körülményt a felperes sem vitatta, hogy az eljárás megindításáról tudomása volt azáltal, hogy a függő hatályú végzést kézhez vette, ez pedig már önmagában elégedő ahhoz, hogy a hatóság az ügyfél-bevonási kötelezettségének eleget tegyen. Az Ákr. 5. § (1) bekezdéséből ugyanis nem következik automatikusan az, hogy a hatóságnak kötelessége lenne a felperest konkrétan nyilatkozattételre felhívni. Érvelése szerint elegendő ilyen esetekben az is, hogy a konkrét értesítés megtörténik, majd az aktív magatartást az ügyfélre bízják, tehát amennyiben ő kíván az ügyben nyilatkozatot vagy észrevételt tenni, akkor aktívan, tevőlegesen jelzi ezt a hatóság felé. Hangsúlyozta, hogy a felperesnek a kisajátítással összefüggésben felmerülő költségek megtérítésére irányuló eljárásokban nincs a hatósággal való együtt döntési joga. Minderre figyelemmel arra a megállapításra jutott, hogy a perbeli esetben a felperesnek lett volna lehetősége észrevételt tenni, ha az eljárásban aktívan közreműködik, azonban kifejezetten az alperes aktív magatartására számított, erre vonatkozóan viszont nincsen az alperest kötelező jogszabályi előírás.
- [9] Megállapította, hogy az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 5. § (1) bekezdésének a) pontja szerinti illetékmentesség a Magyar Államot illeti meg, a perbeli esetben azonban a felperes önálló jogi személyiséggel rendelkező gazdasági társaság, amelynek

jogalanyisága elkülönül a magyar állam jogalanyiságától, így a felperest teljes személyes illetékmენტesség nem illeti meg. Utalt arra, hogy a peres illeték viselése szempontjából nem az a releváns, hogy a felperes kit képvisel a pert megelőző közigazgatási eljárásban, hanem az, hogy a közigazgatási perben félként a felperes maga jár el, mint önálló jogalanyisággal rendelkező gazdasági társaság, ennél fogva a perben keletkezett kötelezettségeket viselnie kell.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [10] A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte. Állította, hogy az elsőfokú ítélet sérti az Ákr. 5. § (1) és (2) bekezdéseit, a 2. § (2) bekezdés b) pontját, és az Itv. 5. § (1) bekezdés a) pontját.
- [11] Felülvizsgálati kérelmében előadta, hogy a járulékos költség megtérítése iránti eljárással közvetlenül összefüggő kisajátítási eljárásban kérelmezőként ügyfél volt, a határozat pedig fizetési kötelezettséget ró rá, tehát a döntés a jogos érdekét közvetlenül érinti, ennél fogva a járulékos költség megtérítése iránti eljárásban is ügyfélnek minősült. Álláspontja szerint téves az a hivatkozás, hogy az alperes a függő hatályú döntés közlésével eleget tett a jogszabályban foglalt kötelezettségének, a törvény ugyanis kifejezetten előírja a hatóság számára az eljárásban az aktív, tevőleges magatartás tanúsítását az ügyfelek felé, azzal, hogy előírja az ügyféli jogok gyakorlása előmozdítására irányuló kötelezettségét. Kiemelte, hogy bár a hatóság döntésének nem feltétele az ügyféli hozzájárulás, azonban a járulékos költség megállapításáról szóló határozat nagymértékben kihat a kisajátítást kérő jogaira, hiszen fizetési kötelezettséget keletkeztet. Kifogásolta, hogy a hatóság nem tett eleget a tényállás tisztázási kötelezettségének, mert anélkül fogadta el a tulajdonos kérelmét és bizonyítékait, hogy a felperesnek lehetőséget biztosított volna nyilatkozattételre. Arra hivatkozott, hogy sérült a fegyveregyenlőség alapelve, mert az ellenérdekű felek nem kerültek eljárásjogilag azonos helyzetbe. Utalt arra is, hogy mivel az alperes korábbi gyakorlata az volt, hogy a feleknek megküldte az iratokat, és egyúttal a kisajátítást kérőt nyilatkozattételre hívta fel, a felperes joggal várhatta a felhívó végzés megérkezését anélkül, hogy maga tevőlegesen élt volna iratmegismerési jogával.
- [12] Azt is állította, hogy az elsőfokú bíróság tévesen rendelkezett arról, hogy a felperes nem hivatkozhat a Magyar Állam személyes illetékmენტességére. Kiemelte e körben, hogy a felperes az illetékmენტességét arra alapozta, hogy a perben a Magyar Állam nevében és javára jár el, nem csupán a kisajátítási eljárásban, hanem az abban született határozat bírósági felülvizsgálata során is, mert a felülvizsgálati eljárás szoros összefüggésben áll a kisajátítási eljárással, a perben született döntés közvetlenül kihat a közigazgatási eljárásban született határozatra. Hivatkozott az Itv. 5. § (1) bekezdésére és a vasúti közlekedésről szóló 2005. évi CLXXXIII. törvény 44. § (3) bekezdésére.
- [13] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte. Kiemelte, hogy azt a körülményt a felperes nem vitatta, hogy az eljárás megindításáról tudomása volt azáltal, hogy a függő hatályú végzést kézhez vette. Ezen túlmenően a felperesnek lett volna lehetősége észrevételt tenni a hatósági eljárás során, ha az eljárásban aktívan közreműködik. Megjegyezte, hogy a függő hatályú végzés tartalmazza az Ákr. 34. §-ában foglaltakra történő tájékoztatást is, így különösen azt, hogy a felperesnek iratbetekintési joga van. Utalt arra is, az, hogy a felperes ügyfélnek minősül, a hatósági eljárás valamennyi iratából kitűnik, mert a használt terminológia is kérelmezettként jelöli meg a felperest, amely egyértelműen utal az ügyféli jogállásra.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [14] A felperes felülvizsgálati kérelme az alábbiak szerint érdemben alapos.
- [15] A Kúria elsősorban azt vizsgálta a felperes felülvizsgálati kérelme nyomán, hogy megvalósult-e

eljárási szabálysértés azzal, hogy az alperes nem biztosította a felperes számára az eljárásban való részvétel jogát. A perben a felek által nem volt vitatott, hogy a felperes tudomással bírt a perbeli eljárás megindulásáról, tekintve, hogy részére kézbesítésre került a függő hatályú végzés, továbbá a tulajdonos felé kibocsátott hiánypótlási felhívásról is tudott, amellyel a hatóság a bérleti szerződés és a felmerült bérleti díj kifizetését igazoló eredeti iratok csatolására hívta fel a tulajdonost. A felperes azonban a perbeli esetben a tulajdonos hiánypótlási felhívás teljesítésére adott válaszáról, így a csatolt bérleti szerződésről és a bérleti díjak átadásáról szóló átvételi elismervényekről nem értesült, tekintettel arra, hogy részére azokat az alperes nem küldte meg, és nem hívta fel azok tekintetében nyilatkozattételre. A felperes tehát az eljárás megindításakor kibocsátott két végzést (függő hatályú végzés és hiánypótlási felhívás) követően az alperes határozatáról értesült, amely részére fizetési kötelezettséget állapított meg. Az alperes határozatának indokolása hivatkozott egy felperestől származó nyilatkozatra, amely 2018. szeptember 4. napján, vagyis a kisajátítási eljárásban született, még a perbeli eljárást megindulása (2019. február 28.) előtt.

- [16] A Kúria megállapította, hogy a felperes az alperesi határozat semmisségére alaptalanul hivatkozott, tekintettel arra, hogy őt az alperes ügyfélnek tekintette, mert részére a függő hatályú végzést és a tulajdonos részére kibocsátott hiánypótlási felhívást megküldte, továbbá határozatának fejrésében a felperest, mint kérelmezettet feltüntette. Mindemellett azonban alappal érvelt azzal a felperes, hogy az ügyféli minőségéből következően joga van a bizonyítékok megismerésére és a körben nyilatkozattételre, különös figyelemmel arra, hogy a határozat rá nézve fizetési kötelezettséget állapított meg. Az alperes azonban azzal, hogy részére az eljárás során beszerzett bizonyítékokat nem küldte meg és részére azokkal kapcsolatban nem biztosított nyilatkozattételi jogot, súlyosan megsértette a felperes ügyféli jogait, ami végül a tisztességes hatósági ügyintézéshez való jog sérelméhez vezetett.
- [17] Az Ákr. 5. § (1) bekezdése kimondja, hogy az ügyfélnek joga van az eljárás során nyilatkozatot, észrevételt tenni. A (2) bekezdés a) pont ezen joggal kapcsolatban írja elő a hatóság részére az ügyfelek számára jogaik és kötelezettségeik megismerésének, továbbá az ügyféli jogok gyakorlása előmozdításának biztosítását. Az Ákr. ezen rendelkezése valóban nem írja elő a hatóság részére kötelezettségként, hogy minden ügyben beszerezze az ügyfél nyilatkozatát, azonban deklarálja, hogy a hatóságnak az ügyféli jogok gyakorlását elősegítve kell eljárnia.
- [18] A perbeli esetben arra a következtetésre kell jutni, hogy mivel a felperesre a határozat utóbb fizetési kötelezettséget rótt, szükséges lett volna a tulajdonos által csatolt okiratok beérkezését követően részére a nyilatkozat, észrevétel megtétele lehetőségének biztosítása. Az Ákr. 5. §-ának rendelkezését ugyanis nem lehet akként értelmezni, hogy kizárólag a felperes aktivitásán múlik, hogy az alperes által elvégzett, tényállás tisztázására irányuló eljárási cselekményt követően az ügyféli minőséggel rendelkező felperes kerül-e olyan helyzetbe, hogy a beszerzett bizonyítékokról értesül és arra vonatkozóan nyilatkozatot tesz. E körben ugyanis az alperest terheli az a kötelezettség, hogy a beszerzett bizonyítékokat az ügyfél elé tárja és a körben őt nyilatkozattételre hívja fel [Ákr. 76. §]. A felperes a perbeli esetben nem értesült arról, hogy a tulajdonos csatolta az iratokat, így nem szerzett arról sem tudomást, hogy hány havi és milyen mértékű bérleti díjat kíván a tulajdonos vele szemben érvényesíteni, ami pedig az ügy érdemét, a felperes fizetési kötelezettségének mértékét jelenti.
- [19] Ezen túlmenően rámutat a Kúria, hogy mivel a felperes megkapta a tulajdonost hiánypótlásra felhívó alperesi végzést, joggal várhatta, hogy értesülni fog a tulajdonos által csatolt iratokról is, és e körben nyilatkozattételi jogával a határozat meghozatal előtt élni tud. Megjegyzendő, hogy az alperes maga is észlelte a felperes megnyilatkoztatásának szükségességét, mert határozatának indokolásában utalt a felperes 2018. szeptember 4. napján, még a korábbi kisajátítási eljárás során a perbeli kérdésben tett nyilatkozatára.
- [20] A Kúria hangsúlyozza, az, hogy a tulajdonos hivatkozott egy korábbi felperesi nyilatkozatra (2018. szeptember 4.), nem eredményezheti azt, hogy a perbeli, kifejezetten a járulékos költség

megállapítására irányuló eljárásban az alperesnek nem kell értesítenie a felperest a becsatolt iratokról és nem kell részére nyilatkozattételi jogot biztosítani, arra is figyelemmel, hogy a felperes korábbi nyilatkozatában 90 napi bérleti díj megfizetését vállalta, azonban az alperes a perbeli határozattal 5 havi bérleti díj megfizetését rendelte el. Az alperes tehát nem a felperes korábbi nyilatkozatának megfelelően döntött, így még inkább szükséges lett volna a felperes nyilatkozattételre felhívása, különös figyelemmel arra, hogy a felperes 2018. szeptember 4. napján kelt nyilatkozata nem a perbeli eljárásban, hanem a kisajátítási eljárásban született. Más tárgyú közigazgatási eljárásban tett nyilatkozat pedig nem válthatja ki a perbeli eljárásban beszerzendő ügyféli nyilatkozatot.

- [21] Minderre figyelemmel tévedett az elsőfokú bíróság, mert az alperes határozat sérti az Ákr. 5. § (2) bekezdés a) pontját, mert az alperes a felperest a tulajdonos hiánypótlásának teljesítését követően a becsatolt iratokról nem értesítette, továbbá nem biztosította számára, hogy ügyféli jogait gyakorolja, ami a felperes ügyféli jogainak megsértéséhez vezetett.
- [22] A Kúria utal az Alkotmánybíróság 3311/2018. (X. 16.) AB határozatára, amelyben kifejtette, hogy „az eljárás megindításáról való döntés, valamint a bizonyítékok ügyféllel való ismertetésének elmaradása olyan eljárási szabálysértések, amelyek kihatnak az ügy érdemére. A tisztességes eljáráshoz való jog alapján az egyes eljárási garanciák olyan értéket jelentenek, amelyek megszegése vagy be nem tartása kihat az ügy érdemére, az ügy kimenetelétől függetlenül. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelme úgy is bekövetkezhet, hogy nem áll fenn oksági kapcsolat a lényeges eljárási szabálysértés és az ügy konkrét kimenetele között, azonban az ügyféli jogok érvényesíthetősége olyan sérelmet szenved, amely az eljárás egészét és körülményeit figyelembe véve eléri az alaptörvény-ellenesség szintjét. A konkrét esetben az eljárás megindításáról való értesítés, valamint a bizonyítékok ismertetésének elmaradása olyan eljárási szabálysértésnek minősülnek, amelyek érdemben kihatnak - az eljárás kimenetelétől függetlenül - az alapvető ügyféli jogok (pl. az indítványozási, észrevételezési, valamint a jogorvoslati jog) gyakorolhatóságára, ezáltal sérül a tisztességes eljáráshoz való jog.”
- [23] A felperes Ákr. 2. § (2) bekezdés b) pontjára hivatkozása mindemellett nem volt alapos, mert az, hogy az alperes a felperes ügyféli jogainak gyakorlását nem mozdította elő, nem eredményezett egyúttal diszkriminatív eljárást is, a felperes és az ingatlan tulajdonosa eltérő eljárásbeli pozíciójára is tekintettel (kérelmezett és kérelmező) ezen alapvető rendelkezés a perbeli ügyben nem sérült.
- [24] A felperes személyes illetékmentessége tekintetében a Kúria jelen tanácsa a Kfv.III.37.196/2020/7. számú ítéletben foglaltakat teljes mértékben osztja.
- [25] A fentiekben kifejtettekre tekintettel a Kúria az elsőfokú bíróság ítéletét és az alperes határozatát a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 121. § (1) bekezdés b) pontja alapján hatályon kívül helyezte és az alperest új eljárás lefolytatására kötelezte. Az új eljárás során az alperesnek a határozat meghozatala előtt a felperest a bizonyítékokkal meg kell ismertetni, a körben részére a nyilatkozattételi jogot biztosítani kell.

A döntés elvi tartalma

- [26] *Az eljárás során beszerzett bizonyítékok ügyfél elé tárásának és a körben nyilatkozattételre történő felhívásának elmulasztása a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét jelenti, amennyiben utóbb a hatóság ezen ügyfélre nézve állapít meg határozatában - a beszerzett bizonyítékok alapján - fizetési kötelezettséget.*

Záró rész

- [27] Tekintettel arra, hogy a felperes a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 81. § (1) és (2) bekezdései alapján az általa igényelt perköltség összegét elmulasztotta megjelölni, részére a

Kúria az elsőfokú peres eljárásra és a felülvizsgálati eljárásra perköltséget nem állapított meg.

- [28] Az alperest az Itv. 5. § (1) bekezdés c) pontja alapján megillető teljes személyes illetékmentességre tekintettel a kereseti és a felülvizsgálati illetéket az állam viseli. A kereseti és a felülvizsgálati illeték mértékét a Kúria az Itv. 45/A. § (1) bekezdése, a 39. § (3) bekezdés d) pontja és 50. § (2) bekezdése alapján állapította meg.

Budapest, 2020. október 14.

Dr. Tóth Kincső s.k. a tanács elnöke, Dr. Bögös Fruzsina s.k. előadó bíró, Dr. Szilas Judit s.k. bíró